

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . . . 4 frt.
 Félévre . . . . . 2 frt.
 Negyedévre . . . . . 1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyzó küldemények intézendők: **A ref. lelkész lak.**

Börmentő levelek csak ismert kezéből fogadtatnak el.
 A kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal.
 hová az előfizetési pénzek, a lapos számt. hirdetések és felszámolások küldendők: **Nagyter 136. sz. a.**

Hirdetési díjak:
 Minden 5 hasábos petit-sor egyzeri hirdetésnél 5 kr. többszörinél 4 kr.
 Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.

Minden egyes beiktatás után kincstár illeték 30 kr.

A nyitl-terben minden három hasábos garmond-sor díja 20 kr.

Az előfizetők, a hirdetések megszabásánál, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

Valami a hirdetekekről.

Jelige: „Fujj valami trombita-félet vagy legelőbb egy garasos spot, hogy a világ szemét magadra vond!” Mathews.

Az önhirdetések korát éljük. Humbug az egész világ!

Ha bele tekintünk egy nagyobb szabású lapba, valóban el kell bámulni azon szemtelenséggel határos öndicsőítések felett, melyekkel egyik üzletember a másiknak fejé felibe akar emelkedni. Hitvány portékákat, hasztalan cserépdarabokat valóságos színarany gyanánt árulnak. Óriás kezek, ezíra körzetek, nagy kövér betűk, sajtóságos kicsovart nyaku mondatok képezik a czéget a rozsbor, hitvány portéka árulásához, feledvén, hogy a jó bor czéger nélkül is elkél.

Az emelkedésnek régi divatu módja; a szigorú becsületesség és hivatásnak élés lekiabáltatnak minden oldalról. E tanon elindulva egy vállalkozó üzletember, kinek mestersége a kalapcsinálás, sohasem álmodik róla, hogy szorgalmasan azon igyekezzék, hogy jobb kalapokat gyártson mint egy másik, hogy az emberi faj fejei tisztességesebben legyenek fedve, hanem egy óriási lécz- és gipszkalapat kerekre helyezve a városba küld, — azon speculativ reménnyel, hogy a világot rábeszéli felsőbbségének hiedelmére a az által több vevőt nyerjen. Tul igéri a világot proclamatioi merészsége által pártfogolatlansáért és sokra menni remél állításainak szokatlanságai által (Dr. Mathews.)

Azonban, ha a mívelt világ milderre nem ad semmit, még sem mondhatjuk, hogy általában czéljokat tévesztének általa, mert van egy bizonyos osztály, mely korlátozott látással bír, melynek értelme csak a felszínre lebeg; ennek jóhiszeműségét egyszer kétszer rá lehet szedni a félre vezetni.

A ponyva irodalom termékeit nagy hangon árulják a mindig akadnak vevőkre, kik készpénzzel fizetnek. Épületek falain a liliputi Tóbiások, sok nézőt gyűjtenek. Az utcai bohócok nagy dobos puffogatnak, óriás trombitákat horzsolnak a körülsegili őket a lármás csöveselék. Nagy papíralások első tekintetre megteszik a különös hatást. Nosza kiket ezeknek pillanati sikere s hűhója elbűvöl, az csak fujja reccsgetésig trombitáját.

S ha az önhirdetések, a bömbölő henczegek eddig némi sikert arattak az üzlet világban: ennek nem maradt el némi sajátosság hatása a társadalom egyéb osztályai-ban sem különösen azok előtt, kik valóságos üzletnek tekintik az emberi életet.

Napjainkban vannak az irodalomnak, vannak a társadalmi élet egyéb osztályainak is ilyen bömbölő, humbug önhirdetői, kik nagy garral árulják saját hitvány portékákat: rumburgi vásznon helyett a kender kőcot, színarany gyanánt a szemétdombra való cserépdarabot, ám kik nem tudnak ezek közt különbséget tenni, menjenek a szibvásárra s vegyenek maguknak számfület; nem korlátozom nemes vágyaikban, s nem irigylem fellengző izléseket.

Azonban annyit szükségesnek látok megjegyezni, hogy az öndicsőítés, vagy ha

ugy tetszik önhirdetés különösen tulság-bavive soha se azt mondja a mi való, az legnagyobb részben ámitás és hazugság. Egy valódi nagy embert sem ismertem még, ki árulni óhajtottta magát.

A folyvást önérdemeit bömbölő ember hasonló a kutyaéhoz egy tekintetben. A kutya holdvilágos éjszakákon fel, de hogy bátorságot mutasson folyvást ugat. Így akarja oly érdemmel eltakarni az önhirdető saját jellemének hiányait netalán szenyfoltjait, mely nem az övé, melyet kölcsön kér, vagy éppen lop, mint a számár, mely oroslámborbé öltözött.

Egy valódi államférfi, ha valami nagy és bonyodalmas nemzetközi kérdés felől megkérdeztetik mond egy anekdotát, nem kérkedik tudományával. Egy valódi hős ki ezerszer látta maga előtt az enyészket angyalát s talán a legnagyobb hőstetteket vitte véghez, sohasem fogja azt maga elmondani, ha csak mások nem, kik szemtanúi voltak a nagy hadi óriási vitézségének.

Ellenben a ki gyáva volt a tettek mezején, kifogyhatatlan lesz a béke nyugalmas óraiban költött vitézségének nagy tetteinek előszámlálásában. Ismertem egy embert, ki folyvást katonai dicsőségével kérkedett, s egy éjjel ajtáját karcoló maeskája zajától ijedtében meghalt. Ilyen gyáva hadiak az önhirdetések henczegei.

Mindezek nem újság, de minden ember által elismert és vallott igazság!

Azért az eféle faj hamarabb lejárja magát, mint egyelőre hinnők és gondolnók. Egy ugató kutya sokszor nagyobb zajt csinál ugyan, mint egy alvó oroslán; de a kutyaát egy bottal elűzheted, míg az oroslánt habár alszik messzire fogod kerülni.

Hadd csináljon azért nagy zajt és lármát a vásári világ! A vásár nem sokáig szokott tartani. Semmisen üresebb, mint egy vásártér, ha utolsó sátrát is felszedte már a mézeskalásos, ki sziveket árult ott, melyekre aranyozott levelen ékes rigmusok voltak írva, de ha megetted, émélygést netalán hányást okoztak.

Legyen azért mindenki figyelmes a „hirdetésekre,” melyeket itt és amott olvas az újságok hasábjain. Legyen mindenki figyelmes különösen a társadalmi élet önhirdetőire. Igyekezzenek magát kiki oda művelni szellemileg, hogy különbséget tudjon tenni a cserép és drágagyöngy, a játszó pénz és színarany között, nehogy megalatva és félre vezetettve eképen keljen végül szomoruan felkiáltani a költővel: „Nem drágakó biz a csak békasó.”

—cs—r—

KÖZÜGYEK.

Az izraeliták gyermekeinek iskolázásáról meggyenkben.

Jelige: „Azt akarom, hogy az embernek minden egyes sajtósága a műveltséget tanustán és a haladás biostojója legyen.” Gauvain.
 „Hugo V. polgari háboru”-jában.

Midőn a szerkesztő felszólított, hogy e lapnak munkatársra legyen, s midőn ennek következtében, a f.

évben, csaknem első cikkemet írtam: ígéretet tettem egyik szavammal a szerkesztőnek, misikál az olvasónak, hogy én, mint aféle egyszerű ember, ki mindentudással nem dicselkedhetik, csakis tanügyi és valóságos kérdésekre fogok szólni, vagy hogy általános nevezettel éljek, közmívelődési dolgok körül foroghatok; mivel úgy érzem s azt tartom magam felől, hogy szerény tanulmányozgatásaim s csekély tapasztalatom alapján éppen ezen a téren van utáni ismeretem s jártasságom, s hogy — Buckle szavaival fejezve ki magamat — korunk erkölcsi szabályaihoz és szellemi műveltségéhez alkalmazkodván, e téren használhatok valamit meggyében; ha többet nem, hát legalább annyit, hogy körömben a közmívelődési ügyeket ellenőrzöm s azok felvirágoztatását s iskolai ügyeinknek — nem a külföldi sweicit, svéd és porosz. — hanem csak a honi Mosony és Fehérmegyék iskolai állapataihoz való alkalmazását sürgetem. Elég szűk munka-kör; de bársak ezt tölthetném be embertül! Mert ha e téren feladatommak megfelelőhettek, jól tudom, hogy többet használhatnék körömben s a társadalomnak, mint az ex omnibus aliquid ex toto nihil elv szerint munkálkodó „ezermesterek.” kik „mindenhez értenek és mindenről tudnak nemcsak beszélni, hanem irni is, persze úgy „általánosságban.”

Mint talán már tapasztalta is olvasóm, szoktam néha eszmékről, elvékről én is szólni általánosságban; de hamarjában az alkalmazásra térek s részletekkel szeretek leginkább irni. Részletezésnél pedig, hol a tárgyra egyenesen rá kell mutatni, a dolgot nevén nevezni: akármilyen tárgyalásom ejtsük is a szót, az olvasó, az iró nyíltságot, őszinteséget mindjárt gyanus szemmel nézi s elfogultsággal, felekezetieskedéssel vádolja. Ha pedig éppen bajt, fogatkozást jelez: személyes, vallási gyűlölségnek, nemzetiségi izgatásnak nyilvánítja a kártozatot szót az emberek. Elmondják aztán, hogy a toll, melynek legjobb esetben is csak a tisztogató seprő szerepét kellene vinni a közügyek körül, metző késsé lesz, mely vérez, vág, szur st. Mi természetesebb ezek után, mint az hogy e kiméletlenségnek keresztelt bánásmódot az illető szókimondó éri vád, lenézés és kártoztatás mindenfelől elég.

Es azonban ezeket így tudva is elsántsán magamat s ráadtam árva fejemet, hogy a meggyenkben, az én munkakörömben első kérdésekről és ügyekről szolok nyilvánosan; bármé érte e vakmerőségért csekély személyes. Szólok; mert mint már fentebb is és máskor is említém közügyek körül, melyek közt egyik legfontosabb az iskolai, az ellenőrzés, szemmel tartást mulhatlanul szükségesnek tartom. Szólok; mert más nem igen szól éppen ezen ügyről sem a meggyei, sem a fővárosi napj, sem a szaklapokban; hanem csak egymásra nézünk s egyikünk a másikót várja a szót; beszélgetünk, vitatkozunk, hogy hát ez kellene; ez se jó; az is hiba stb. de nyilvánosságra a bajt senki nem hozza inter duos litigantes a közügy szenved s lesz minden, mint régen volt. Azaz, hogy ez ne történjék egészen, annál fogva én olykor-olykor felszólalok.

De mivel részletekkel beszélek: a bajt sokszor nevén nevezem, s így igen könnyes helyzetbe jövök az olvasóval szemben; mivel továbbá az emberek gyengékért hamar feljajdulnak s gyanakodnak: nekem gyakran kell magamat azon vélelmény alól menteni, mintha rossz szándékkal írnék, személyi vallási, nemzetiségi tekintetek vezérelnek tollamat. Gyakran kell kijelentemem, hogy a közügy, a közmívelődés előmozdítása érdekében emelem fel szavamot tiszta szándékkal, jó akaratlalt; szeretettel veszem a bátorságot és lelkesülést. Ki kell jelentemem, hogy minden legkisebb sziszszénzésre, jajdulásra el nem hallgathatok.

Furcsa, hogy gyakran kell így indokolni felszólalásomat; de megteszem hogy roszakarattal, elfogultsággal, előítélettel s t. eff. ne vádolhatassam.

Es általánosságban mondotokra szükség volt e helyütt mindazok szerint, kik meggyenkben, a múlt év végén s ennek az elején, a társadalmi élet színterén felmerült zavarokra emlékeznek. Nekem kivált szükségképpen előre kelle ez bocsátanom, mivel szerinti s a társadalom békéjét háborítani, ha valakinek nincs, nekem bizonyára nincs szándékomban. De e békészeretöt nem tartoztat azért vissza, hogy a hiányokat, hibákat, avagy éppen a hanyagságot fel ne mutassam; de ezt természetesen azon indokból, hogy használjak.

Es most térjünk tárgyunkhoz. Ez pedig, mint a czimber világosan kitéve van, nem más, mint az izraeliták iskolázása meggyenkben.

A meggyében nagyobb számmal lakó ref. rom. és gör. kath. iskolák dolgairól szólottam már a múlt évben; most következnék az izraeliták, kik ama felekezetek után legnagyobb számban lakják meggyent. E pár sorral meg azt akarom jelezni, hogy tárgyat nem amugy „hajánál fogva” rántottam elő, hanem sorrendet tartva a felekezetek iskolai ügyeinek szelletezésében: e tárgy következik.

Meggyenkben lakik — száza s egynehány kivétel-

lél, — kerekesszámmal kifejezve 20000 zsidó. Epen nem csekély szám a megérdemelt, hogy egy nagy szám utáni iskolakötelesek szótóljáról figyelembe vegyünk és azok neveltetésére, tanítására, nevelődésére gondunk legyen. Igen. Erdemli e dolog a figyelmet; mert az izraeliták nagy része, dacára annak, hogy a magyarsággal, e hazának minden vallású, nyelvi, és nemzeti-ségi polgáiraival egyenlő jogot élvez, mintegy elszigetelt, kizárja magát, s szaporítja az osztályok számát a társadalomban. Megjegyzem, a nagy részről beszélnek ugyan, de még sem az egészről; vagis megengedem azt, hogy vannak tiszteltetőnöl kivételek.

A jelzett elszigeteltség különösen a felreoszóbb falvakban vetőd észre, hol... hanem hiszen tudja az olvasó a nélkül, hogy leírni kellene, minő ellenszennvel viseltetik egymás iránt a magyar és zsidó.

Ez így nem jól van. Ennek sokáig így lenni, így maradni nem szabad.

Az ellenszenn, a gyűlölet vallási és nemzetiégi indokokból származik. De mint Buckle mondja: a nemzeti gyűlölet minden oka közt a tudatlanság mégis a leghatalmasabb; a vallás tekintetében pedig a túrelmettség, mely szinte a tudatlanság fattyu hájtása. Kinövés. Mindkét tekintetben egyedül elenszer a tudomány. Azaz, a halhatatlan Anglia művelődése történelmének írójával szölv, „mind közelebből látjuk és ismerjük embertársainkat, annál hamarabb eltűnnek az ellenségeskedések”; a minthogy eddig is „egyedül az ismeretek elterjedésének — a tudományak — köszönhetjük, hogy lassanként megszűnt a legnagyobb csapás, a hitüldözés a (túrelmettség), mellyel az emberek saját nemöket sújtották”. (Buckle: Anglia műv. tört. II. k.)

(Folyt. köv.)

A nagy-röcei fótanoda ügyében működő kerületi bizottság, Nagy-Röcezen 1874 május 18. 19. és 20-án és Sajó-Gömörön május 29-én tartott tanácskozmányának jegyzőkönyve.

A kerületi bizottság a n-röcei evang fótanoda nagyteremben május 18-án reggeli 8 órákor megjelentén s ott Czékus István superintendens és Szentiványi Miklós urak iker elnökeket. Latinak Rudolf gömöri esperességi felügyelő, Szontagh Pál volt esperességi felügyelő, Hoznek Nathán gömöri főesperes, Bartholomaeides László alesperes, Kramarczik Károly tanár és kerületi főjegyző urak közreműködése és Jankó Miklós kerületi jegyző urnak bizottságnyi jegyzővé alkalmazása mellett, kikhez Sajó-Gömörön még Szikszay Ede hites ügyvéd és földbírtokos, Gál János rozsnói felügyelő és Mikola György alesperes urak is járultak, megalakulván, következő alakban folytatta működését:

I. Felolvastatván mindenké előtt a nagy-röcei fótanoda pártfogóságának számos tagjai, valamint az egész tanári kar jelenlétében a multságú vallás és közköztudás-ügyi miniszter, Trefort agoston urnak folyó évi ápril 24-ről 547. sz. a. kelt intézmeny, melyben superintendens urt felhívja: „hogy a pánzsláv és haza ellenes irányu szellem és működésel vádolt nagy-röcei fótanoda összes beléletét, működését, irányát, szellemét, minden halasztás nélkül személyesen a legbehatóbb vizsgálat alá végye, az összes tanári kar hivatalos működéséről, az értekezleti jegyzőkönyvek tartalmáról, egyes tanárok jelleméről, működéséről, az irományról, melyet a tantárgyak előadásában követnek, a használt tankönyvekről v. kéziratokról, a tanulók közt uralkodó szellemről, a netán létező tanulói egyletéről, az iskoláitól téskekről, melyeket a tanulók és tanárok az iskolán kívül tartanak, s a hatásról, melyet a tanárok a városra és vidékre vagy általában kifelé gyakorolnak, röviden összefoglalva oly nemű öszinte igaz és hű válatot adjon, melyből az intézet összes élete és hatása biztosan felismerhető legyen, és ha a nyilvános vádak alaposnak bizonyulnak, a gyökerez javítást vagy átalakítást azonnal eszközölje.

Felolvastatván továbbá nmságr Br. Próny Gábor egyetemes felügyelő úr f. évi május 7-ről 87-ik számú hivatalos levele, melyben a miniszteri intézmenyben kívánt vizsgálat szigorú és erélyes végrehajtására superintendens urat hivatalból felkéri. Jelentvén végtere, hogy méltóságos Zsedényi Ede egyházkerületi felügyelő úr superintendens urat a vizsgálat személyes vezetésére április 24-én szinte felszólította s vizsgálatnak bizottságnyal vezetéséhez belegezésével hozzá járult; a bizottságnyal kijelenté: hogy vizsgálatát zártkörben eszközölni s annak eredményét a fótanodai pártfogóság és tanári karnak tudomására hozza.

II. A zártkör vizsgálat kezdetét vevén s az 19 és 20-án is szakadatlanul folytatvatán, bekérte a pártfogóság gyűlés és tanári értekezlet jegyzőkönyve; az alapítványokat, összes bevételeket és kiadásokat kitüntetve valamint a fótanoda építésére vonatkozó számadás; a szláv önképző tanuló kör jegyző és emlékönyve; lefoglaltattak előre jelentés nélkül néháy tanuló összes könyvei iratai és munkái; bekérteket a felsőbb osztályok két-két tanulóinak magyar és tót dolgozatai; vizsgálat tartatott egy vagy más tantárgyban különösen a magyar nyelvöl osztályokban; felolvastatták mind a tanári kar, mind a városi magyarrézmű mind a szláv pártköz tartozó polgároknak vádjai s panaszai:

ezeknek nyomán megtartattak lelkiismeretesen a kihallgatások, tanui vallomások és szembesítések, s mindezeknek eredménye írásba foglaltvatán miután a bizottságnyal tagjai részint saját ügyeik elintézésére, részint az ünnepek haza hívás és mellett a kellemetlen ügy és fáradsalom testileg is nagy-gömörben ellankasztá a döntő határozat hozatalára Sajó-Gömörre május 19-ik napja tüzetett ki.

III. Sajó-Gömörön a bizottságnyal teljes számban öszegyülvén, felolvastatták mindenké előtt a nagy-röcei fótanoda igazgatóóságának újabban beterjesztett emlékirata és panaszlevele, constátaltott ezután a n-röcei vizsgálat 58 darból álló iratainak eredménye, tüzetes és komoly tanácskozmány alá vétett minden oldalról a fontos ügy és a bizottságnyal beható és bízgatt megfontoltas után kijelentvén azt, hogy a bizottságnyal határozati javaslata előlegesen a kerület 8 esperességével tárgyalás végett közöltessék az egyházkerület előterjesztendő következő „egyhangu javaslataban” állapodott meg:

„Hogy miután a n-röcei tanoda jelenlegi pártfogóságöl és tanári karatöl az általuk oly szívós követekezetességgel vallott és gyakorolt elvek folytán a közköztudás terén hazánk érdekében üdvösebb eredményt várni és remélni nem lehet, a kerület határozatilag mondja ki: miszerint a n-röcei fogymnasiumot egyházkerületünk fótanodájának tovább el nem ismeri, töle a létezési jogot és engedélyt, mellyel felruházta, ezenel elvonja, a tanodát egyháznak minden javadalmának élvezetöl kizárja és beszűntetettnek nyilvánítja. Amennyiben pedig a gymnasiumhoz kapcsoló tanítóképzés, mely különben is állását biztosító semminemű alappal nem bír, egyházkerületi határozat által elismerve vagy megerősítva nem volt, ennek eddig kiadott bizonyítványait is érvénytelenek nyilatkoztatja.” Kijelentvén azt, hogy a tanárok tudományi képzettsége s oktatósi ügyessége kétségsbe nem vonatott, a határozati javaslat következő indokokon alapul:

I. Hogy a fótanodai pártfogóságnyal egyháznak autonómiaját tisztteletben nem tartja, sem hazánk jólétére közre nem működik.

Azazt bizonyítja az azon tény, hogy bár a tiszai egyházkerület a fogymnasium bizonyítványait párhuzamban tót és magyar nyelven rendeli kiadni, a pártfogóság ezen rendeletnek nem csak ellene szegült, de az egyetemes gyűlés meghyásás után is azt határozta: hogy az egyetemes gyűlés követezésének, mint parancsnak, ellenszegülé nem fog ugyan, de jogát, bizonyítványait egyedül szláv nyelven kiadhatni, törvényes utón keresni meg nem szűnend; hogy a ratkói memorandumban az egyházkerület, különösen pedig a gö-

möri esperesség ellen emelt calvinizálási és magyarrézmű zslási súlyos vádak, melyeket később a kerület alaplatlan rágalmaknak bélyegezett, szerkesztői és aláírói, nemkülönbén a Máday superintendens törvényes egyházfőtogatása ellen nem fogadásának a tót egyházakban főharcosai, Daxner István, jelenlegi fótanodai felügyelő, a tanárok és pártfogóság számos tagjai valának; hogy a pátnes legbüggöb zslázslóivai mind a pártfogósághoz tartoznak.

Emelt azon tény: hogy a pártfogósággy felügyeletök mindég és jelenleg is oly egyének vizsík (Daxner, Franczicszi s Nandraszy), kik az 1874-9-1 nemzeti küzelemben hazaellelen működésökböl ismeretösek s a pártfogósággy tagok sorát is legnagyobb részt olyanok képezik, kik a magyar nemzet és haza ellen melly gyűlöletöl ápolnak kebleikben.

II. Hogy a fótanoda tanári kara, a magyar haza és nemzet elleni gyűlöletet nem csak a közéletben tanúsítja, hanem azt tanítás közben, sőt irodalmilag is nyilatkoztatja.

Tanusága ennek: a) hogy Zoch tanár szavazati öszírásokkal magyarul kezeltette, dacozán tótul válasszolt, követekezetes a jelölt üdvözlötere az ifjakat tótiszniú lámpákkal ellátva vezértle; f. évi mart. 9-én novenapja előestéjén Oroszthon dicsőtölö hitva fel az ifuságöt a tót nemzeti szellem ápolására, s reményét fejezté ki: miszerint e földet, mely nem más, mint a tót nemzeté, az önzök torkából kiragadják; Köviben egy mulatság alkalmával a magyar beszédtöl és tánczot ellátás végre szobájában egy, tanítványai által venenapjára adott transparent hosszu ideig túrt ül feliratol: „Zoch Iván tanárunk röcei tanítványai hálás emlékül a szláv nyelv mellett büzgalméért, érje el e nyelv gyűzelmét, veszneken ennek gyilkosai”; b) hogy Ormizs tanár a ratkói memorandum egyik szerkesztöje az autonóm egyház elleni zátnak fözereplöje, ki a bányászok izgatásáért már Getsenbányán is polgári hatóság általi bebörtönzött volt magára, a tiszai kerület által pedig, mert Konczek Danielt, a gymnasium egy osztályát sem végeztöt töt szellemi csizmadiatöl a hatodik osztály rendes tanulóval írt be, mint izgatöt megdorgáltatott, a Hurbán elítélteését gyászöló ifuság tüntetésöl tudni nem akar ugyan, de szomorú dolognak nyilatkozta, ha nem gyászölta volna, a zslávásgot a turóczi memorandumban kitüzött okölánál is szélesebb alapokra kívánja tektetni; a n-röcei magyarrézmű polgároknak való köszönéstöl a tanuló ifuságöt mint izgatöt eltitolta, az iskolaszolgált gymnasium lakásából elmenetle n szölvta s a deákság által zaklatva tározást követele, mert tanítóválasztásokr nem a töt, hanem a magyar szellem tanítójelöltül szavazott s végre a töt ifjakat és lényokat irodalmilag is a Narodne novini 1873-ik évi 37—39-ik számbaiban a magyarral való fajvegyöléstöl és szoros ellökölítésre hívja fel;

c) hogy Bolto volt segédtanár nyilvánítá, miszerint a magyarok e hazába csak jöttek, ezt a tötöktöl élve, most a tötöket, ahol csak lehet nyomják, de nemcsak megérkeztek az idő, höl a töt ifuság kezdésözvén, a magyarokat visszakergetik oda, honnan jöttek; Csulik tanár pedig II. József korából határozatlan állítá, miszerint egy nádor vagy más tekintélyes hivatalnok oda nyilatkozott volna, hogy a magyar nyelv csak kocsisoknak való;

d) hogy Csulik tanár a magyar nyelvet száján kihoesatani nem akarta. Kovalevszki tanár pedig tanítványai előtt könyvét a katedrához vágya oda nyilatkozott: „inkább a mongol nyelvet adnám elő, mint ezt a gyalázatos magyar nyelvet; e) hogy a turóczi-szt-mártoni memorandum évfördölójának a tanulók általi megünneplését nem csak megengedt a tanári kar, hanem abban tevélény részt is vett, az okölta cizmerének vitéletöl zslázsközépet és kardosan majálisok alkalmával nem csak szívesen túró, hanem azt a bejárat fölő födizül is alkalmaztatja.

f) hogy a turóczi-szt-mártoni memorandum évfördölójának a tanulók általi megünneplését nem csak megengedt a tanári kar, hanem abban tevélény részt is vett, az okölta cizmerének vitéletöl zslázsközépet és kardosan majálisok alkalmával nem csak szívesen túró, hanem azt a bejárat fölő födizül is alkalmaztatja.

A „Szabolcs” tárcaja.

MUTATVÁNY

Dr. Mathews Vilmos „Hogyan boldogulunk?” című a művelt világhon nagy senszatiót keltett művéöl.

Életpálya válasszata.

(Folytatás.)

T. Clarkson nagy emberbarátról mondják, hogy azon véletlen tette nevezéssel, mely neki, a raszabolcs állapotát leírö könyvet, kezébe jászottat, melynek elolvasása után azon gondolat öttölt fejébe, hogy ideje van már miszerint valaki ama bajoknak véget vessé. Demosthenes sorást egy találkozás Satyrussal. Xenophonét egy másik Socratesal határozá el. Tanulmányozta tebat mindenki, hogy minő hivatalra alkalmasak természetes tehetségei. Tudjuk, hogy néháy kitünö öszü ember tagadta a természetes hajlamokat tanát, és azt litte, hogy mindenki, érly által aztá lehet a mívé akart. Lord Chesterfield volt ezen a nézetben. Kinyilatkozattat, hogy bármely fiatal ember, ha nem sajnálja a fáradságot, oly tudományossá, ökus-zslóvó és kellemes modoravó lehet, a milyenné nekitetszik. A természeti képességekre való legkisebb tekintet nélkül, bizalommal foghat neki hogy udvarozót, diplomatát, szónokot, röviden, mindent képezzen magából, kivéve költöt, de söt még esnie a téreni siker iránt sem kell egészen kétségsbe esnie. Ezen ély által vezéreltetve, ö lordsgja évekig dolgozott azon, hogy buta, nehékes és ügyetlen fából, Stanhopeböl lebilincselö modoru és tudományos államférfiut faragjon. Soha sem lett nagyobb képtelenség megkísérvése s az eredmény tökéletes kudarcz lett.* Van esett reá

sok ezer, melyben a szlöv ögy mondhatná a funak, hogy legyen egy öles, mint hogy legyen ökészlöv, hogy legyen római orra, minthogy legyen kellemes modora. — Hogy írjon mint Hawthorne, mint hogy hajtsa meg magát Richelieu herczeg módjára — Sainte-Beuve szerint: „On est toujours l'esclave de son premier talent”. — Kétségskívil a természeti tehetség irányu sokszor nehezen határozható meg, de miután bizonyos tekintetben a fu az ember apja, általában megmutatja, minő embert fog képezni. Bizonyos hivatásokra a tehetségek gyakran felismerhetlenek s az emberrel együtt születnek; egyiknek már arczosntaiban, másiknak ujjai jászérszüröl alakjában lévén azok felismerhetök. Meg ha a benszülött képességek tanát egészen tagadjuk is, és az emberek izlése, hajlamai és képességei, köztöl különbséget külsö befolyások hatásának tulajdonítjuk is, el kell ismerünk, hogy e különbségek már sokkal korábban mutatkoznak, hogy sem azokat el lehetne távolítani. Michael Angelo iskolát hanyagolt, hogy rajzokat másolhasson, melyeket nem mert haza vinni. Dryden tíz éves kora előtt olvasó Polybius-t, Pope kitünö költeményeket írt 14 éves korában. Pascal tizenhat éves korában egy értekezést írt a kup mértani metszeteiröl. Lawrence gyönyörűen írt, mikor még csak csupa gyerek volt. Madame de Staél már mélyen buvárkodék az államtudományok bölcsészetében ély korban, midön más lényok még hálunkat öttöztenek. Nelson elhatározá, hogy hös lesz, midöl még elég idő volt arra, hogy hajókat elbessen; s Napoleon már seregek élén volt, midön még hólábátokat hajgált Brienne-ben.

Dryden, ki saját emlétere példát volt, tehetséges emberek pályájának három fokozatát így fejezte ki: „A mit a gyermek bámúlt, az után az ifju igyekezett, s a

férfi elérte azt...” Sok esetben az előszeretet oly jókor nyilvánul, hogy azt hinnök, a hivatások túrelmetlenségökben maguk válasszják meg működö közegeiket, melyekkel szivet, kezeiket és agyát ostromolnak, hogy akarattuknak foglyavá ejtsék azokat. „Nem vagyunk meglepve”, mond egy író, „midön Somers kan-czellár egyik iskolatársától halljuk, hogy az gyengés fu volt, kinek mindig könyv volt kezében s ki sohasem nézett fel társai jétékaira; hogy Hammond mint iskolás fu alkalmasnak keresett, hogy elöközbácssk ímált elmondani; hogy Fournepfort az előadásökböl szökdösött a szabadas növényeket keresni; vagy hogy Smáton meg szoknyás korában a padláson fedeztetett fel, midön egy általa szerkesztett szölmajomnínt erősített meg. A jellem ezen korai vonásai öp olyanok, minökre számolunk a művelj jogszámban, ki a kor szemeit Miltonra fordítottá; s keresztényben, kinek elete az oadaadás válogatos léncza volt; a természetbuzvárbán, ki a tudományi felfedezéseivel gazdagítá s a mérmökben, ki az Eddystone-i világitó tornyot építé.”

Midön Chaterton, a tehetség és korán értetség csúszta, az általán lélek, kit büszkesége hallgik kizsált, csak nyolcz éves volt, egy kézműves által, ki egy helyet akart neki ajándékba készíteni, kérdezte-tett, hogy miféle jelmondatot messen bele, azt felelé: „Mess nekem bele egy angyalt, szárnyakkal és trombitával, hogy nevetem a világba harsogtassam.” Így Ferguson fa-örája; Duvy penzance-i műhelye; Faraday villány-gépe egy palackböl; Claude Lorraine tiszt-és szén-festményei a sítöl boltjában; Leyden öttkos tanulmányai a falusi templomban; Bacon hibázótöl bírálatá Aristoteles bölcsészeté felett 16 éves korában; Calhoun tudományos vitái az iskolákban az iskolai önkövel; Chantry tanítója arczképeinek fiba metszése, mid a jóvó férfait hirdették előre. Mondják, hogy midön Rachel, a színesznögy egy abszort vett fel magára, oly tökölyvel volt öltözve, hogy Páris első divatürsönöl irigylettöl töle az izlést. Erre neki oly kiváló tehetség-

* James Boswell szerint a kudarcz nem volt oly szörvöl. B ismerté Stanhopeöt, midén ez Dresdenban látott volt, s egy

találta, hogy, bár nem dicsökdöthetett öpja igazán modorával, azért mégis értelemes, művelt, udvarias, jómódoru derék angol ember volt. — P.

III. Hogy a tanuló ifjúság sávjá zelle-
mét s a magyar elleni gyűlöletét, tüntető
szavak és tettek által nyilatkoztatja.

Bizonyítja ezt: 1) az oklival-cimernek a magyar
haza címerével való nagyobbra becsülése, a közület-
szagok alkalmával a szláv zászlóknak a magyar zászlók
hátterébe szorításával járó tisztelet, a tót jelvények és szerb szipák viselése, a köztisztviselőkben
álló n-rocezi magyar erelmű polgároknak „ez is ba-
zsu-magyar” guynszóval illetése s nem köszöntése, a
magyar erelmű esperségű s kerülési eliljárások iránt
többszöri tiszteletlen nyilatkozata s magaviselete, a
magyar urszentvacsorájának trágár szavakkal
való beestelenése s a martius 15-ét ünneplő hazafias
polgárok azon üdvkifallásnak: „ki én a hazai” ocs-
mányi szavak és „szívó szlavia!” eljátsokálást történt
megzavarása.

IV. Hogy a nagyröcezi fótanodából ki-
került tanítók panszlav érzelmeit gyűlöletre,
a magyar haza és nemzet elleni gyűlöletet
egyházaiokban is ápolják.

Tény e tekintetben, hogy egyik tanító magyar honfi-
erületet tanúsító társait az orosz eljövetelevel s
a magyarok leoldókéslelvél fenyegette, másik pedig ugy
nyilatkozott, hogy ha maga előtt oly embert lát, aki
bírja a tót nyelvet s mégis magyarul beszél kész volna
azt leszurni; ténny hogy egyik tanítványának melléről
a magyar nemzeti színű szalagot letepte, mert az nem
tót szín, másik, egy magyarul megtartani kívánt tene-
tési szertartás után azt mondta: megyek számát kiöbl-
tenti mert büdö a magyar szótól; ténny hogy egy tanít-
ványának, mint az egyház híveik kelében a szláv érzel-
met táplálják, csak Szlaviáról beszélnek s a magyar
nemzet és haza iránti szeretetet gyengíteni s kioltani
föreszenek; ténny végre, hogy ha nagyröcezi tanítók
más fótanodába mennek, magukat a magyarszellemű
ifjaként öli egészen elkülönítő Szlaviáról rajongnak
s a műveltség társalgást kerülve, szellemi képzettsé-
gökben szenvednek hátrányt.

V. Hogy nagyröcezi városában és az ot-
tani evang egyházban tanári kar szláv szel-
lemű működése következtében a vizsály és
gyűlölet már oly mérveteket öltött, hogy szak-
adást idézett elő, s a közbiztonságot ve-
szélyezteti.

Mutatja ezt, hogy nincs városi, nincs egyházi gyű-
lés, hol a szláv és magyar párt között nagyobb össze-
váltás, s gyakorta csaknem tetlegességgel fajult össze-
közös ne fordulna elő, mi a fótanoda felállítását előtt
hallatlan volt, hogy apa fiával, testvér testvérel, ro-
konával éi haragban s gyűlölet egymást csak azért,
mert egyik szláv másik magyar érzelmetek táplál kel-
leiben; hogy az ablakrozetek és éjeli nyugtalanságok
napirenden vannak. Hitelesített Rosznyón 1874 évi
jun 2-án. Látta Cékusz István superintendus és bizott-
mányi egyházi elnök, Szent-Iványi Miklós bizottmányi
világi elnök, jegyzette Jankó Miklós bizottmányi jegyző

Nyirfalombok.

XVII.

(Kérdelek egy ismeretlenhez. Itélés mi is párdarabjai vagyunk?
Aligha nem, mint ezt többféle világgróztól is megkérdeztem. Nem kell
korán örülni. Mindnyájan tormaifreg vagyunk. A vélemények csod-
ás találkozásai, szemben a közös ellenséggel.)

Milliódik kí-öse (Darwin és Vogt szerint) annak
a Plátó-féle kétlábú tollatlan állatnak, mely magát a
teremtettség urává és gyöngyűl képzeli, szerény nap-
számosa a roppant világegyetem örösi háztartásának
kisdé tormaifreg? ugyan kiként lehet oly rosz izlé-
sű, hogy egyedül kedvezé eledelét a torma, az a
haragos, csipős, mérges torma?

Nem vágyakozol te a derék burgonya gaszteni-
erü lisztjére, sem a sárgarépa finom cukortartalmára;
nem csábít magához a zeller hevítő, lelkesítő fűszere
sem a reték gyögyereji jódja; figyelemre sem érde-
mesítet a vöröshagyma édes savanyját sem a foklgya-

ge volt, mint Brummelnek a nyakkendők megkötésére
Ezerev földokoltak e férfiu utánazsa alatt hiában; s a
titok meghalt vele s most az elveszett művészetek
közt van.

Mindenki tudja a siker mily csodáit tudták a je-
zusiták felmutatni nevelés dolgában. Mi volt azon csod-
ás befolyás titka, melyet ök a világra gyakoroltak, ha
nem azon éleselműség, melyel minden tanítványt
azon hatáskörbe helyeztek, melybe öket a természet
szánta? Ki vonhatja kétségbe, hogy a nerelés így ren-
szere, ha nálunk elfogadtatnék, roppantul gyarapítaná
a nemzet erkölcsi hatalmát? A midőn a skót tanító
azt következtette, hogy Wilkie David „sokkal jobban
szeretett rajzolni, mint olvasni, sokkal jobban tudott
festeni, mint írni”, nem volt e sokkal több esze, midőn
lett volna, ha, azon elvből kiindulva, hogy csupán a
latin és görög képes valakit embezzentenni, addig ma-
goltatott és gyakoroltatott volna, míg az ifjú lelk-
csesnevesszett és elfáslultá lett volna természetű hajla-
mának tárgya iránt? Ha Carot-fü, ki a színházban
roszslást kiáltott valamely tökéletlen házaszi műtét
felett, a lányába küldetett volna, tán sohasem ismer-
hettük volna azon férfit, ki ugyanazon egy időben
tízennegy hadsereg műveleteit intézte. Ha Mendelssohn
átja, gondos ápolás helyett, rosztalva volna azon zené-
szeti tehetségét, melyet nyolcz éves korában egy Bach-
féle hangversenyben felfedezett hát borzasztó vétséget
a zenetan ellen (egymást követő ötököket), sohasem
hittük volna, hogy Puck pajkosságait, Titania bájoló
gyöngyösdéjét és Oberon* tündéri fenségét oly tökéle-
tesen lehessen zenébe előadni, mint ezt Mendelssohn
Shakspeare „Szent-Iványi álmaiban” tevő. Alig van em-
ber, ki nem volna képesítve kitűnni valamely mester-
ségben, és sokkal többet ér dicsőséggel nem járó hi-

ma illatos gerőzéljeit; de sőt még a gumós növények
herzegasszonyát az amerikai yamsot vagy batátást
is, — daczára izletes, zamatos és non plus ultra cse-
megjének, — ott hagyod nagyuri hidegvérrel, — ne-
ked csak torma kell, az a harapós, csipős, mérges
torma.

Azt még csak értenék, ha a tormaifreg egy kis
eczetet, tejfölt, mézet, vagy plane füstölt kobaszt, virs-
lit disznófőrt, csukát, salvaladét, páczolt nyelvet, szent-
lent sonkát és más e fajta enyhítő és tápláló takar-
mányokat is használnál, — de így magában, saját mi-
velében minőségben bizony bizony! igen hitvány és
ösztvér eledel a torma, az a harapós, marós, mérges
torma.

Nagyon de nagyon csodálkozunk rosz izléseden
szegény tormaifreg barátunk!

De hát nem vagyunk-e mi emberek is egy vagy
más szempontból, kisebb nagyobb mérvben — torma-
ifreg? Perse hogy az vagyunk, ha nem is saját felo-
gásunk szerint, de mások szemében minden bizony-
nyal, — teljesítenél rajtunk pater Pál, akarók monda-
ni Aesop ismeretes meséje a Jupiter két tarisznyá-
ról... a mint ezt a következő, épen nem a légből ka-
pett, hanem az életből merített élecek, világélelecek
és kifakadások igazolják.

— Ugyan bányó! miért szereti sok delnő a ká-
vét annyira, hogy délutanonként nap nap után 3-4
öblös csészével is szelven és élvezettel fogyaszt el?
— Furcsa kérdés! hát a tormaiba esett fereg mit-
ért szereti a tormát?

— A vagytok bizony ti férfiak! valódi tormaif-
reg — mordul fel Afanázia nének asszony, kit a fe-
tzebbi csipős megjegyzésről hamarosan értesített a „ce-
pi-telegráf” — uramfia! micsoda gyönyörűségök
lehet abban az örögfüdűltá kaszinóban, sörházban,
czukrászdában; hát a kártyázásban, dominóban, bil-
liárdban; hát abban az örökös vadmadár létesében,
nyulhajászdában, vízben, csatokban, esőben, viharban;
hát még abban a renetgek, orcsavár piapüfistben, mely
öket időnap előtt megvakítja, tulajdába aszkóba ejti,
sárgaföldbe juttatja... nem százzal jobb volna-e, ha
ittthon ünnekek, s tartanak szépen a gomolyintól való
pamutot, vagy karót dugdosnának a paszuly és borsó
mellé, vagy vizet vívméket a kis pulykáknak, ivót a
hízónak, luczernát a kis tinóknak... de hát hiába! a
tormaifreg csak tormaifreg!

— Nincs olyan egy sem, mint az én férjem, —
panaszoklik folytatatosan Árvácska ócséncasszony, —
nem elég hogy egész nap azokat az ócska térképeket,
peres aktákat, füstös pergameneket, nyollette könyveket
kell bujja, hanem még azután is ilyen hiabavalóságok-
kal tekozolja a drága időt... oh én szegény árva, oh
barátságára méltó tormaifreg!

— Hát az én férjem, lellem komámasszony! Hi-
ába perelek veled, hogy ugyan miért járta azt a mi-
haszna újságot (hogy is hívják? nem tud eszembe!) mi-
ért nem rendel mást... még csak ráim sem hederit,
bizony semmivel sem különb a tormaifregtel!

Nem ismeretlen-e még magadra szives olvasó! a
felmutatott árnyrajzokban? Ha nem is: ne örülj, mert
sehogysem kerülheted el a tormaifreggel azonosásgot
e gonosz és emberszóli világhban.

Magyar öltönyt magyar főkötőt viselsz? tormaif-
reg vagy a mivel? (7) körök szemében.

Azok az ös zamata keserűes dalok kedvenceid?
bah! hogye volnál tormaifreg azok előtt, kit Strauss
keringőt, a Wagner Richard-féle „jóvő zenéjét” és a
mai mesterkelt dallamu, volna zeneműveket istenítik!

Legörömbösteb időzöl családi tűzhelyed boldog
szentelyében? szegény tormaifreggé törpülsz a kavé-
házi törzsvendégek és emancipált nő bíralat-mér-
legében.

vadás élen állani, mint utolsóinak lenni olyanban mit
a világ tisztességének nevez. Sokkal többet ér a esz-
matizistokk Napoleonjának, vagy a kéményséprök Nagy
Sándorának lenni, mint megbízás nélküli tökéltűtött
ögyvédnek, ki mint a szükség, „nem ismer törvényt”...
A míve a természet alkotott, azáa légy. Soha se kell
elhagyani igazi hatáskörét és saját mesterségét senki-
nek. Ha valakit a vézget csak arra képesített, hogy
verseket írjon a czukorkák takaró papírjaira, vagy ve-
zérczikkeket a Sauiyházi Logobóga, maradjon a ver-
sek vagy vezérczikkek mellett; egy czukorkához való
jó vers többet ér, mint egy rosz eposz 12 könyvében.

Azon tény, hogy egy ifju, ki nem megy semmire
egy hívatással, kitűnő sikert vívhat ki valamely más-
ban, jó val illusztrálva egy „Macmillan Magazine”-
ban feljegyzett történet által. Egy ifju, kinek szeren-
csélen modora oly merev volt, hogy minden kísérle-
tek daczára sem lehetett használni egy rófus kereske-
desben, egy napon gazdjától a szokásos elboesáját
kapta levélben. A szegény fia erre vett magának any-
nyi bátorságot, miszerint felszólaljon, hogy jó ő mégis
valamire. „Nem ér maga semmit a boltban”, mond a
főnök saját hasznárá gondolta. „Bizonyos vagyok benne,
hogy hasznos lehetek” ismétlé az ifju. „Hogyan?”
mondja hogyan? „Én nem tudom uram, én nem tu-
dom.” „En sem? Mond valónitva a főnök a fia kész-
sége felett. „Csak ne boccsásson el, uram; csak ne bo-
ccsásson el. Próbáljon ki engem másban, mint az el-
adásban, én eladni nem tudok; tudom, hogy nem tu-
dok eladni.” „Tudom azt én is; épen az a hiba.” „De
tudom magam hasznavehetővé tenni valahogy; bizo-
nyos vagyok benne...” Az ügyetlen fiuval ezektán
csakugyan kísérletek tett még a főnök az iróddában, hol
szólomásbani ügyessége csakhamar mutatkozott, és né-
hány év múlva nemcsak első pénztárnokává lett az
üzletnek, de az egész országban ismeretöss számve-
tesbeni kitűnőségűrel.

(Vége következik)

Tudomány, becsület, lelkiismeretesség öreklésével
ezelja? mi pompás tormaifreg! mondják rólad a
bankárok, uszorások, pénzkirályok, kik egyedül az
aranybörj kultusát, hiszik és valják idévezteket.

Aldozatokat viszesz a barátság, haza és közjó
elhanyagolt oltárára? huh! mi páratlan tormaif-
reg! jelens meg a nagyképi világpolgárok zavaros és
lázgyötörte állomlásában.

Ugy-e szives olvasó! te sem menekültsz a tor-
maifreg osztályzatától? no de busaj, hiszen mindnyá-
jan tormaifreg vagyunk.

Bachus apó tisztelje tormaifreg a Gambrinus
imádója szerint, és megfordítva, — mindkettő pedig
szinte tormaifreg azok előtt, kik a pálinkát, szilvéri-
umot, liqueurt, rhumot, rosogólt, krámpámpult, ma-
rasquinot, chartrouset, cognacot, és allast bálványoz-
zák. A városi embert a falusi, ezt a városi, mindegyiket
pedig a puszták fia; pocsóvisot a liberalis, ezt a pe-
scovis; az öregeket a fiatalis, ezt a vén emberek;
a notlen férfiakat s illetőleg agglégvényeket a boldog
házások, ezeket viszont az öreg „urfiak” stb. stb. tart-
ják és nevezik tormaifregnek, meglévén perse mind-
egyik félnek saját nyomatekos (sőt szerinte dönthet-
len) okai és érvelése e részben.

Hanem aztán egy ponton mind két oldalról ta-
lálkozunk és a „csákvári” pergőkent összehanganak
a vélemények, jelesül hogy a legizibb és leggonosz-
tevébb tormaifreg a... kritikusk.

UJDONSÁGOK.

— A m. kir. honvédelmi miniszteriumnak
f. évi 16036 számú rendelete szerint, e megében lé-
tező sorozó járákok az állandó vezetés felülvisgáló bi-
zottságok illetőleg, következőleg osztattak be Székely
Nagyvárad; a nádudvári alsó, dadai alsó, dadai közép
és dadai felsőjárás; Székely Szatmár-Nemeti: a nád-
udvári közép, nádudvári felső; Nyiregyháza városa: ki-
várdai alsó és felső, nyírbotári alsó és felsőjárás; mi-
dől eről tudomásba helyeztem az érdekelteket, egy-
szermind felhívtnak, hogy a felülvisgáló bizottság
polgári elnöke mindenkor előlegesen értesítendő arról,
hogy fognak-e hadkötelesek, vagy azoknak férfi roko-
nai a felülvisgáló bizottság elé vezetenni.

Bónis Barnabás, alispán.

(Sz) Vettük a „Debrecent ellenor” mutatvány
számát, (még előbb ugyan, de ugyancsak e hét folytán
előfizeseti felhívást.) A mi illeti a politikai kérdéseket
és ellenlevényeket; ezekkel ni, mint nem politikai
lap nem foglalkozunk. Ohajtnak ugyan a pártok tömör-
rülését, s nem látjuk üdvösnek és czélhoz vezetőnek
az egy czél felé gravitáló pártnak megszakadását és
sörölését! Vajha mindazok, kik egymáshoz közel-
elővényt vallanak kezeg fogva együtt működőnek a
közös célt kivívásáért a zilalásút e korában. Azonban
eltekintve ettől, teljes hitfian van, hogy e lap szintén
tennifogja magát tartani, kivált ha a tartalomra na-
gyobb gondot fordít. — Nyiregyháza és vidék mahol-
nap 4 usque 5 lap illetőleg folyóirat kitartású meg-
bírja, hat anyuival inkább a nagy Debrecent. Előzár-
tési feltételek: egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50, egy óra 1 frt.

× A helybeli V osztályú ágost. evang. gym-
nasiumban a szigorlatok f. hó 19-én kezdetek meg, s
tartanak bezárólag jun. 24-ig; ezen a most nevezett
napon délutáni 6 órakor a testgyakorlás és műnek-
kelti vizsga fog megtartatni. Jun. 25-én délelőtt 8 óra-
tól az I. és II. délután a III., IV. és V-ik osztály nyil-
ványos közvisgálásra tartatik meg az ágost. evang. gym-
nasionban. A nevelés-oktatási barátai ezen vizsgákra ezen-
nel tiszteletteljes meghívtnak az igazgatószék által.

II. Polviszka jún. 10-én délelőtt fog megtartatni
a kisdudoré intézet terében. A t. szülők s a nevel-
ési barátai felkértnak, miszerint ezen vizsgán minél
számosabban megjelenni sziveskedjenek. A jövő tanév
mint rendszeren szeptember hó 1-én kezdetek meg.

(r-s) Wildner Alajos helybeli állandó zena-
tanárnak ez idei nyilvános zenevisgálása f. évi július
hó 4-én a nagyvendéglő terében fog megtartatni,
melyre a nagyérdemű közönség egész tisztelettel meg-
hívtnak. A bemenet jegy nélkül bárkinek szabad.

A folyó évben — urvacsorához előzőr
járult gyermekek, jótékony czukorok 13 frt. 88 kr.
adókztak. — Ezen összegnek 1/2-át, lelkesztársammal
történt megállapodással folytán, van szerencsém a mel-
lékelt 4 frt. 36 kr. — a helybeli árvalás számára
tisztellettal által tenni. Kelt Nyiregyháza, jun. 18. 1874.
Bartholomaeidesz János, ev. lelkész esperes. — Hogy a
fent nevezett összeget, ev. m. 4 frt. 36 kr. hálás kö-
szönettel átvettem, ezenel elismerem. Kelt Nyiregy-
háza, jun. 18. 1874. Koblicz Otilia mint a helybeli
noegyelt pénztárnoka.

(U) Utánállás s fosztogatás. Történt, hogy egy
szolgáló Salamonból a záhonnyuton ment hazafelé Eper-
jeskére, jun. 8-án, fényes délelen. Egyszer csak kinyit-
ta a gabonából egy megtermett ember, bálvány kezé-
ben a megrémült cselédnek utját állja. Előbb felszó-
lítja ezt szóval, hogy a mi nála van adja át neki (Lo-
vagias, humanus eljárás!) Mitűn a cseléd a reá bi-
zottságot nem adta ki kezéből, mivel nem az illető ga-
tyás parvnuhoz volt utatisva s írva a várona levél levél:
ez fenyegetőztöt harc és háborulva, vérontással. Mi-
után így sem boldogult, szépen elvette, mint oly hatal-
mas és elfentállhatlan vitéz ezt könnyen megteheti; te-
hát elvette a nőnek egy nagy és kis kendőjét, egy le-
velet és egy kenyeret, a mi nála volt. Szoknyáját is le-
kavarta húzni, de a szegény cseléd ezt végkétséggel-
sással véde magán és kiabált. Ekkor szerencsésen kő-
ső csörmpölése volt hallható és a betyár odabállott
s eltűnt a gabonában. A cseléd csakhogy életét meg-
mentette a véletlen — mert ezt is fenyegette a bálvány
lovag! — futásnak erelt s a falujig meg sem állott. A
közégi jegyző ur elindult azonnal felgyorkeztve ko-
csisával együtt; a dulakodás, huzakodás helyét meg-
is találta; de az embernek csak hűlt helye volt s leg-
feljebb nyomát üthették volna. Bezzog ha a külellen-

* Mindhárom tündéri alak Shakspeare darabjában, Titania, mi-
ről Sh magyarországi nem adnak felvilágosítást, Dianét kép-
viselőn, kit Ovid (Met. III. 173) nevez ugy. — P.

széggel bőkelében állunk; ugyan legyenek felelősségek, de magunk faja ellen! Jó volna összefogodni és apró „erdői fejedelmek” s a kőzökatat megcsináltatni velők, ha munkát és kenyeret mások nem kapnak.

(r) A felföldi lakosok jobb hazát keresnek. Záhonytól már május utóján, de különösen jun. elején napoként számosan kelttek át a Tiszán Ung-, Zemplén- és Sáros megyéből jövő emberek. Innen indultak szerte az alföldre munkát s élelmet keresni. Az említett megyékben ugyanis nemcsak az őszi fagyott ki s veszett oda az elvetett maggal az aratás felől táplált reménye is, a különben is szegény népek; hanem főként Ung- és Bereg megyékben a tavasszal elvetett tengeri sem kélt ki. Se élelem, se munka se kilátás a jobb jövőre. Az inség napról napra növekszik. Szemtanu beszélük, hogy Ungvárt akad ember, ki felöltönyét kénytelen más eladni potom áron, hogy egy szemlélt vehessen belőle. Szomorú, kétségbejött dolgok. Vajjon mikor telik ki már a próbáltatásnak esztendeje.

(x) Mozgó postahivatalok. A kassa-debrecezi és debreczen-kassai vasútvonalon tervezett mozgó postahivatalok f. hó 15-én működésüket megkezdvén, tisztellett értesítettik a levelező közönség, miszerint egyes sűrű esetekben, közönséges levélküldeményeket, a nevezett vonalokra s azokon tuleső helyekre, a két irányban naponta kétszer közeledek mozgó postahivatalok levélgyűjtő szekrényeibe odiva, rendeltették helyére irányították. A mozgó postahivatalok gyűjtőszekrényeiben talált fizetett s fizetetlen levelek a kezelő tisztviselő által azonnal a menet tartama alatt osztályoztatnak s iránnyitának címzők szerinti rendeltetési helyükre. Megjegyzendő, hogy így módon csupán közönséges fizetett s fizetetlen levelek, fizetett (bérmertésű) jeggyel ellátott) egy font súlyig terjedő keresztirányú nyomtatványok, 15 litig terjedő áruminták, továbbá árjegyzékek, meghívók és a levelezési lapok továbbítása eszközölhető. Az ajánlott levelek, pénz és értékekkel, ugyszinte a szállítmányok mindenkor az allandó (Stabil) postahivatalnál adandók át. Közvetlenül a mozgó postahivatalok utján továbbított levelezések, ha bármely okból kézbesíthetők nem lennének, mint visszaérkezett „térti levelek” az illető vaspályához közeledek állandó (Stabil) postahivatalnál lesznek keresendők.

A helybeli vaspálya állomás bejártánál kifüggesztett levélgyűjtő szekrény a vonatok megérkezése előtt irtetvén, a sűrűs levelezések közvetlen a mozgóhivatal levélgyűjtő szekrényébe teendő Postai értékek s levelezési lapok a gyorsra feladási osztály pöntáránál állnak a levelező közönség rendelkezésére. M. kir. postahivatal Nyiregyháza. Kelt 1874. június hó 16-án. Kardoss Kálmán m. kir. postahiv. főnök.

nem mulaszthatjuk el valdi benső érzetünköl ezennel nyilvánosan és tisztellettelen megköszöni a becses ajándékot.

Kelt Nagy-Kállón, a m. kir. állami alreáltanodában, jun. 12. 1874.

Az Igazgatóság.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

Üzleti értesítés.

A nyiregyházi terménycsarnoknál jun. hó 20-án bejegyzett terményárak.

Piaczi ár		Kereskedési ár 100 köböltekvére	
Rozs 00-00 fontos	4.00-4.50		
78-80	0.00-0.00		4.80-4.85
79-80			
Buza	6.00-6.50	vámháza szer.	7.15-7.30
Arpa	3.00-3.20		8.60-8.70
Zab	2.50-3.00		
Tengeri	4.25-4.85	ó termés,	
Köles	4.10-4.20		
Bab, tiasta fehér	5.60-5.80		
Kajszartaprece	0.00-0.00		8.00-8.75
Lenmag	0.00-0.00		8.00-8.00
Gomborka	0.00-0.00		6-6 5000
Kendermag	0.00-0.00		5.80-6.00
Malak	9.50-10.0		8.00-1.050
Napraforgóolaj			16.00-17.24
Szecs 30 fokú magy. itere	26		

Vasúti közlekedések.

A „tiszavidéki” vasútvonatok indulása, Nyiregyháztól: Miskolcz Kassa felé 5 óra 30 perczkor d. u. és 7 óra 48 perczkor reggel. Nyiregyháztól Debreczen felé indul 10 óra 45 perczkor d. e. és 7 óra 18 perczkor este. Nyiregyháztól indul Ungvár felé 8 óra 20 perczkor reggel. (szerezen, szombaton 6 óra 47 perczkor este; érkezik 6 óra 5 perczkor este és (szerezen szombaton) 10 óra 17 perczkor d. e.

Felölös szerkesztő: Lukács Ödön.

HIRDETÉSEK.

Különleges hatásv (18-4)

az Anatherin-szajv (18-4)

melhet dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvos kért Bécsben, előadta dr. Janál Gyula gyakorlati fogorvosnál. Rendel. végyeztetik a bécsi klinikában valamint dr. Opolcer tanár, rector mag. és kir. szasz udvari tanácsos dr. Klientszky, dr. Brantz, dr. Heller stb. orvos urak által.

Ezen szer főképp a fogak kitisztítására szolgál. Végzettsé telejónománál fogva feloldja a fogak kőzt és a fogakon a nyakait. Használata leginkább ékérés után ajánlatos, mert a fogak kőzt visszamaradó húsreszcsékek rothadásra menven át, a fogak állagát megtámadva, s szájján bűdös lemeletet képeztenek. Még azon esetben is, ha a borkó már lerakodáson van, használható s szer, mert a megkeménykedés ellen működik. Mert, ha csak a fog egy kis része is letörök, akkor az így megtrézt fog csontszaba esik és okvetlen elpusztulva, a többi egészséges fogakat is megronja.

A fogak szép és természetes színét visszazadja, mert minden idegen mást végülleg elszórt és megsemmisít.

Igen hasznosnak bizonyul a fogak tisztántartásában. Erőtelj fénnyeket és ragyogásokat visszazadja, a lörköl-lerakódást megoldja és minden bűzös szag ellen megvédi.

Azon fájalmakat, melyeket az odvas és romlott fogak okoznak, nemcsak enyhít, hanem a baj tovább romlását is megállítja.

Hatályosnak bizonyul az Anatherin-szajv a foghús rothadásnál, valamint biztos és sikeres enyhítő szer az odvas fogak fájalmái ellen, csuszos fogfájalmaknál Az Anatherin-szajv könnyen és snélkül, hogy valami ártánytöl felni kellene, enyhíti a fájalmakat a legrovidebb idő alatt.

Mindenekelőtt megkezelhető az Anatherin-szajv a lehellet jó illatának fenntartásában és a bűzöség eltávolításában s elegeden ha napjában néhányszor kiöblítjük szánkát e vízzel.

Nem ajánlatos eléggé a taplós foghús ellen. Ha az Anatherin-szajv m. n. t. négy héttig utatás szerint használják, akkor a beteg foghús halványossá etnik és kellemes szaszínűnek sz beleyek.

Nem kevésbé kitanúnek bizonyul az Anatherin-szajv a mozgó fogak ellen. Es oly baj melyben a gumókórosok, valamint örök emberek szenvednek.

Bistos szer az snatherin-szajv: a könnyen vérző foghús ellen. Ennek oka a fogdénynek gyengességében rejlik. Es esetben erős főgyógy szükséges, mert es a foghús odva, mialtal új működésre ebrestit azt: — Ára 1 ft 40 kr.

Anatherin fogpép.

Dr. Popp J. G. cs. kir. fogorvosól Bécsben.

Ezen vegyület a lehellet tisztán és odva terjti, és arsz szolgál, hogy a fogoknak csillagó felér kinézést kölcsönözzen, ezek romlását megakadályozza és a foghús erősöbitse.

Dr. Popp J. G.

növény-fogpora

olyképp tisztítja a fogat, hogy mindennapi használata által az oly kellemetlen fogkő eltávolítatik és a foghérvég és énszomág tekintetében nyer. — Egy doboz ára 63 kr. o. é.

Kapható: Nyiregyháza Bertalan F., Tisza-Lökön Valkó E., Nándor Újváry S., Hédenra Szilvy J., K. Kállósán E. v. v. K., Szathmáron Einher J. és Meyer G., Debreczenben dr. Botachnok Tamásy B., Rósisz F. és Minaly uraknál.

Haszonbérlet.

(3-2)

Kovács Róza urának pusztasímai mintegy 100 hold tagosított — részben szántó, részben kaszáló földekből álló — birtoka örök áron gyánthatósági belegyezés folytán eladó, a venni szándékozók megkeresésüket akár a tulajdonosnőhöz (Pest. stáció-csokar 8-ik szék), akár Kovács Kálmán gondnokhoz Tisza-Igaron intézhetik.

Minden az adógyre vonatkozó jegyzői vagy községi munkalokat, melyek időhöz nem kötöttek, s házánl eszközölhető, igen kedvező feltételek mellett elvállal Nyiregyháza, Sörház-utca 1136. házszám alatt

Rácz Sándor,

nyugalmasított kir. adószedő.

(3-2)

V. 221/1874

(2-2)

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a nyiregyházi tekintetes kir. törvényszék telekkönyvi osztályának 1873. november 5-én 4697. sz. végzése által Pik Herman esődtömégéhez tartozó összes ingatlanok Nyiregyháza július hó 1-jén, — Oroson pedig július hó 2-án a község házánaál reggeli 10 órakor becsáron alul is eladhatni fognak.

Kelt Nyiregyháza, 1874. jun. 13.

Horváth Márton,

kir. végrehajtó.

1875. K.

1874.

Árverési hirdetés.

Szab. és kiv. Nyiregyháza város kir. kisebb haszonvételei e folyó évi június 30-kán s következő napokon, a város házánaál délelőtti 9 órakor — 3 évre — részletenként, nyilvános árverés utján haszonbérbe fognak kiadatni.

Az árverési feltételek a polgármesteri hivatalnaál megtekinthetők.

Krasznay Gábor,

polgármester.

429. á. ü.

1874.

Árverési hirdetés.

Néhai Jurányi Petronella, férjezett Mlináricsik Sámuelné hagyatékához tartozó 1561. számú ház, folyó évi júniushó 13-án el nem adathatván, újabb árverési határidőül, f. é. júniushó 27-ik napjának délutáni 3 órája tüzetik ki a város házához.

Kelt Nyiregyháza, 1874-ik évi júniushó 19-én tartott árvaszéki ülésben

Kmethy István,

árvaszéki jegyző.

Haszonbéri hirdetmény.

Sicherman Emanuél esődtömégéhez tartozó a Kótaj községben jó farban levő

szeszgyár

álékony gőzgyép és malommal együtt 1874/5-ik évre kedvező feltételek mellett, sőre-hizalással vagy anélkül, haszonbérbe vehető; bővebb felvilágosítást f. é. július 15-ikéig írásbeli vagy szóbeli ajánlatokra nyujt Nyiregyháza, jun. 20, 1874.

Engländer Fülöp,

tömeggondnok.

(3-1)

6014/1874 tk

Árverési hirdetmény.

A nyiregyházi kir. tszék tkvi osztálya részéről ezennel közhírré tétetik, miként a Pick Hermann esődtömégéhez tartozó és a nyiregyházi 2879. orosi 1016 szjtikben foglalt ingatlanok, a menyiben a f. évi június 1-ső 2-ik napján megkísértett árverés nem sikerült, a f. évi július 1-ső és 2-ik napján kitűzött második árverésen a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Nyiregyháza, 1874. június 15. tartott tanács üléséből.

(0-1)

Papp László,

h. s. tel-könyvvezető.

Fényes-Litkén és Komorón együttesen 215 hold többnyire szántó, kevés kaszáló s fűszel — tagosbirtok belsősséggel, malommal, regülével, őszii vetéssel, ehhez tartozó eszényi 160 holdnyi erdőleigélével. Továbbá Dombrádon 195 hold szántó, kaszáló, belsősséggel, a jövő Szent-György-naptól számítva 3 évre bérbe kiadó.

Értekezhetni e felől Sánta István ügyvéd ural Kisvárdán, vagy a bérbenóval. — Ajánlatok levélileg jul. 10-ig elfogadhatnak.

(3-1)

Gerzon Ödön, bérhóval.

Debreczen, unster-utca 1118. sz. a.